

ПРЕСТЪПЛЕНИЯ, ОБВИНЯЕМИ И ОСЪДЕНИ ЛИЦА ПРЕЗ 2016 ГОДИНА

През 2016 г. са приключили делата за 33 858 извършени **престъпления**. Делата за 11 714 от тях са завършили с ефективно осъждане, за 16 405 - с условно осъждане, за 811 - с оправдаване, за 71 - с прекратяване, и за 4 857 - с освобождаване от наказание.

С осъдителни присъди (ефективни и условни) са приключили делата за 28 119 извършени престъпления, което е с 6.4% повече в сравнение с 2015 година. От всички престъпления, завършили с осъждане, 14 965, или 53.2%, са извършени през 2016 г., 7 747 (27.6%) - през предходната 2015 г., а 5 407 (19.2%) - в предишни години.

През 2016 г. **обвиняеми** са били 34 101 лица, от които:

- с ефективна осъдителна присъда са приключили делата на 11 753 лица, или 34.5% от общия брой на обвиняемите;
- условно осъдени са 16 548 (48.5%) лица;
- освободени от наказателна отговорност са 4 966 (14.6%) лица;
- оправдани са 767 обвиняеми лица (2.2%);
- на 67 лица делата са прекратени (0.2%).

Фиг. 1. Престъпления, завършили с осъждане, и осъдени лица през периода 2012 - 2016 година

Броят на **осъдените лица с влезли в сила присъди** през 2016 г. е 28 301, като в сравнение с 2015 г. нараства с 1.8%.

Осъдените непълнолетни лица (14 - 17 години) са 1 108, или 3.9% от всички осъдени.

През 2016 г. **коэффициентът на криминална активност**¹ е 457 на 100 000 души от наказателноотговорното население² и нараства с 2.7% в сравнение с 2015 година.

1. Коэффициенти на криминална активност на 100 000 души по пол на осъдените лица

Година	Общо	Мъже	Жени
2012	596	1142	86
2013	539	1026	84
2014	506	964	80
2015	445	846	72
2016	457	865	79

Най-висок е коэффициентът на криминална активност за възрастовата група 18 - 24 години - 1 250 осъдени на 100 000 души от съответното население. С нарастване на възрастта стойността на коефициента намалява и за лицата на възраст 50 и повече години той е 133 на 100 000 души от съответното население.

Коефициентът на криминална активност на непълнолетните лица е 436 на 100 000 души от населението, като най-висок е за лицата на възраст 17 години - 670 на 100 000 души от населението на тази възраст.

2. Коэффициенти на криминална активност на 100 000 души по възраст на осъдените лица през 2015 и 2016 година

Възраст	2015	2016
Общо	445	457
14 - 17	494	436
18 - 24	1341	1250
25 - 29	927	960
30 - 39	717	767
40 - 49	445	480
50 и повече	110	133

¹ Осъдени лица на 100 000 души от средногодишното население на възраст 14 и повече години.

² Лица, за които са изпълнени условията на чл. 31, ал.1 или ал. 2 от НК. Виж методологичните бележки.

Престъпления, завършили с осъждане, и осъдени лица по глави от НК и някои видове престъпления

Общопасни престъпления¹

През 2016 г. най-голям е броят и съответно относителният дял на **общоопасните престъпления** - 12 201, или 43.4% от общия брой на наказаните престъпления. Осъдените за извършването на този вид престъпления са 11 737, или 41.5% от общия брой на осъдените лица. В сравнение с предходната година през 2016 г. се наблюдава увеличение както на броя на престъпленията, така и на осъдените лица за извършени общоопасни престъпления - с по 16.3%.

- В структурата на общоопасните престъпления най-голям е броят на *престъпленията по транспорта и съобщенията* - 9 473, или 77.6% от общия брой на общоопасните престъпления. За извършването на този вид престъпления са осъдени 9 273 лица, или 79.0% от осъдените за извършени общоопасни престъпления.

- *Престъпленията, свързани с наркотици*, завършили с осъждане през 2016 г., са 2 079 и в сравнение с 2015 г. се отбелязва ръст с 19.6%. Наказаните за тях лица са 1 906, като увеличението спрямо предходната година е с 21.4%.

Престъпления против собствеността²

На второ място в структурата на престъпленията, завършили с осъждане през 2016 г., са тези **против собствеността**. С осъдителна присъда са приключили делата за 6 345 извършени престъпления (22.6% от всички престъпления, завършили с осъждане). В сравнение с предходната година се отбелязва намаление с 2.7%. Осъдени са 7 431 лица, или 26.3% от общия брой на осъдените през 2016 година.

- Сред престъпленията против собствеността най-разпространени са *кражбите* на имущество със 67.5% относителен дял от престъпленията против собствеността и 15.2% от общия брой на всички престъпления, завършили с осъждане. С осъдителна присъда са приключили делата за 4 281 извършени кражби, а осъдените за тях лица са 5 346.

- По своята правна и криминална характеристика *грабежите* са сред най-тежките престъпления против собствеността. През 2016 г. за 574 грабежа са осъдени 668 лица.

- За извършени *657 измами* са осъдени 686 лица, или 9.2% от осъдените за престъпления против собствеността.

Престъпления против дейността на държавни органи и обществени организации и лица, изпълняващи публични функции³

През 2016 г. с осъждане са завършили 2 401 **престъпления против дейността на държавни органи, обществени организации и лица, изпълняващи публични функции**, което представлява 8.5% от всички наказани престъпления. За този вид престъпления са осъдени 2 689 лица, или 9.5% от общия брой на осъдените лица.

¹Включват престъпления, извършени по общоопасен начин или с общоопасни средства, по транспорта и съобщенията, против народното здраве и околната среда, при използването на атомната енергия за мирни цели и други.

²Включват: кражба и грабеж на имущество, присвояване, измама, изнудване, вещно укривателство, унищожаване и повреждане на имущество, злоупотреба на доверие.

³Включват престъпления против реда на управлението, престъпления по служба, против правосъдието, подкуп.

- *Незаконното преминаване през граница* е най-разпространеният вид сред тези престъпления. За 1 526 нарушения на държавната граница са осъдени 1 771 лица, което представлява съответно 63.6% от престъпленията и 65.9% от осъдените за престъпления против дейността на държавни органи, обществени организации и лица, изпълняващи публични функции. В сравнение с 2015 г. се отбелязва намаление с 20.4% на престъпленията, завършили с осъждане и с 35.2% на осъдените за извършването на този вид престъпления лица.

- За 144 *превеждания през граница* са осъдени 193 лица, или 7.2% от наказаните за престъпления против дейността на държавни органи, обществени организации и лица, изпълняващи публични функции.

Престъпления против стопанството¹

През 2016 г. с осъдителна присъда са приключили делата за 2 349 извършени **престъпления против стопанството**, или 8.4% от общия брой на наказаните престъпления. За тях са осъдени 2 410 лица, или 8.5% от всички осъдени лица.

Престъпления против личността²

През 2016 г. са наказани 1 770 **престъпления против личността** (6.3% от всички престъпления, завършили с осъждане). За извършването им са осъдени 1 464 лица, или 5.2% от общия брой на лицата с влезли в сила присъди през годината.

- Сред престъпленията против личността с най-голям брой и относителен дял са причинените *телесни повреди*, като с осъдителна присъда са завършили делата за 766 престъпления. Броят на осъдените лица за извършването на този вид престъпления е 739, или 50.5% от общия брой на осъдените за извършени престъпления против личността.

- С изключително висока обществена опасност сред престъпленията против личността са *умишлените убийства*. С осъдителни присъди са завършили делата за 97 убийства (довършени и опити), като за извършването им са осъдени 101 лица.

- С осъждане са приключили 260 наказателни дела за *разврат*, а осъдените лица са 220.

- Наказаните през 2016 г. *изнасилвания* (довършени и опити) са 66, като за тях са осъдени 61 извършители.

- За *трафик на хора* с осъдителни присъди са завършили 110 наказателни дела. Осъдените лица за този вид престъпления са 31.

Осъдени лица за други видове престъпления

През 2016 г. са осъдени за извършването на:

- престъпления против брака, семейството и младежта - 785 лица (2.8% от всички осъдени);

- документни престъпления - 868 лица (3.1%);

- престъпления против реда и общественото спокойствие - 561 лица (2.0%);

¹ Включват общи стопански престъпления, престъпления против кредиторите и в отделни стопански отрасли, против митническия режим и против паричната и кредитната система.

² Включват убийства, телесни повреди, отвличане и противозаконно лишаване от свобода, принуда, обида и клевета, разврат, трафик на хора.

- престъпления против правата на гражданите - 226 лица (0.8%);
- за престъпления против финансовата, данъчната и осигурителната система са осъдени 121 лица (0.4%).

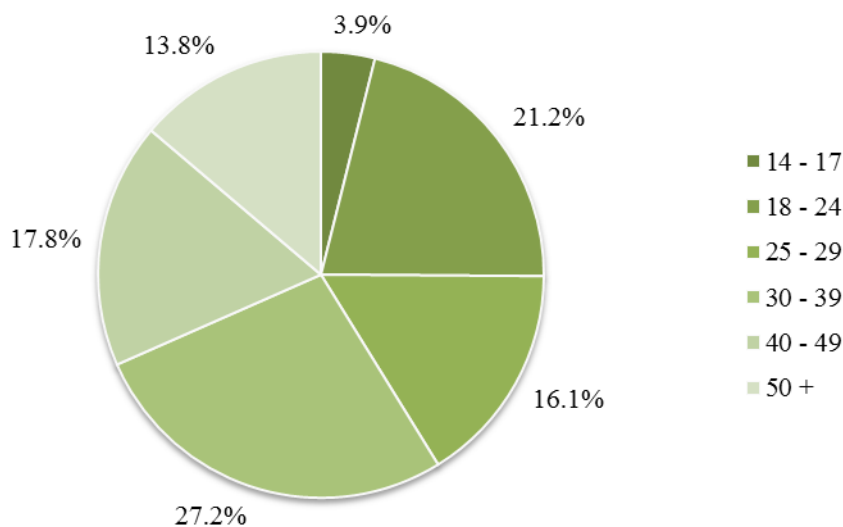
Осъдени лица по пол и възраст

Разпределението на осъдените през 2016 г. лица по пол и възраст е следното:

- Броят на осъдените мъже е 25 778, или 91.1% от общия брой на осъдените лица. С най-висок брой и относителен дял са мъжете с влязла в сила присъда във възрастовата група 30 - 39 години - 27.2% от общия брой на осъдените мъже.
- Осъдените жени са 2 523 (8.9%) като най-голям е делът им във възрастовата група 30 - 39 години - 27.6% от общия брой на осъдените жени.

Коефициентът на криминална активност на мъжете е 865 на 100 000 души от наказателноотговорните мъже, а на осъдените жени - 79 на 100 000 души от съответното население.

Фиг. 2. Структура на осъдените лица по възраст през 2016 година

Осъдени лица по наложени наказания

В структурата на осъдените лица по наложени наказания най-голям е относителният дял на *лишените от свобода*. През 2016 г. те са 22 950, или 81.1% от общия брой на осъдените лица. Най-висок е относителният дял на лишените от свобода за срок до 6 месеца (54.5%) и от 6 месеца до 1 година - 28.2% от всички осъдени на лишаване от свобода.

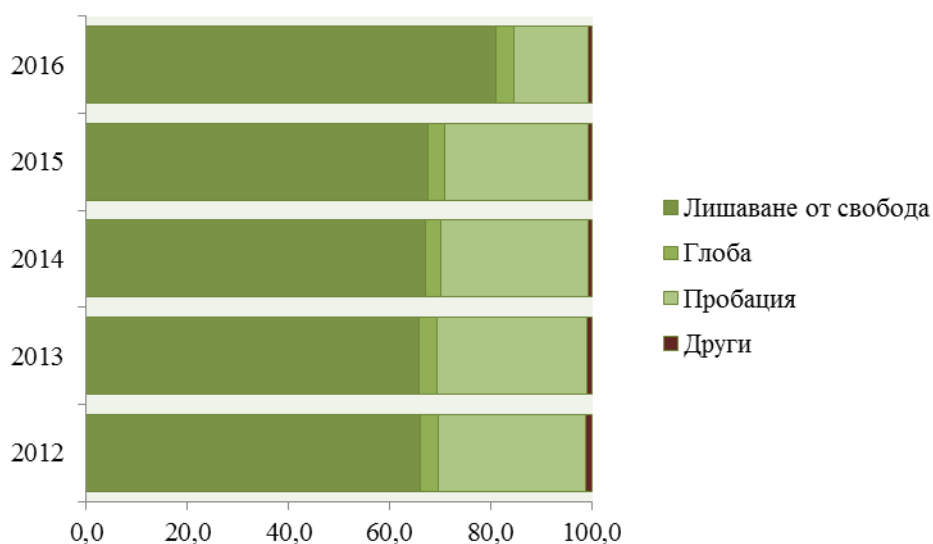

3. Осъдени на лишаване от свобода през 2016 година

Размер на наложените наказания „лишаване от свобода“	Брой	Структура - %
Общо	22950	100.0
До 6 месеца	12503	54.5
От 6 месеца до 1 година	6467	28.2
От 1 до 3 години	3386	14.8
От 3 до 5 години	355	1.5
От 5 до 10 години	163	0.7
От 10 до 15 години	33	0.2
От 15 до 20 години	29	0.1
От 20 до 30 години	14	0.0

Наказанието „пробация“ е наложено на 4 172 лица (14.7% от всички осъдени), „глоба“ - на 954 лица (3.4%), а „обществено порицание“ - на 218 лица. На „дожivotен затвор“ са осъдени 6 лица, а на „дожivotен затвор без право на замяна“ е осъдено 1 лице.

Фиг. 3. Структура на осъдените лица по наложени наказания през периода 2012 - 2016 година

Методологични бележки

Статистическите данни за престъпленията, завършили с осъждане, и осъдените лица с влезли в сила присъди са на базата на годишни данни, получавани от окръжните, районните и военните съдилища и от Специализирания наказателен съд.

Обект на наблюдение е дейността на районните и окръжните съдилища по наказателните дела от общ, частен и административен характер. От 1998 г. е включена и информация за дейността на военните съдилища, а от 2012 г. - и на Специализирания наказателен съд. Не е включена информация за резултатите от дейността на Върховния касационен съд.

Единици на наблюдение са престъпленията, завършили с осъждане, и осъдените лица с влезли в сила присъди.

В броя на престъпленията и осъдените лица за дадена отчетна година се включват тези, на които присъдата е влязла в сила през същата година.

В броя на обвиняемите лица се включват осъдените, условно осъдените, оправданите, освободените от наказание и лицата, на които делата са прекратени.

В броя на осъдените лица се включват всички осъдени лица на някакво наказание, включително и условно осъдените.

В броя на престъпленията, завършили с осъждане, се включват всички престъпления, завършили с осъждане, независимо дали са извършени от едно или повече лица.

Възрастта на осъдените лица е посочена в навършени години към момента на извършване на престъплението.

Непълнолетни са навършилите 14 години, но ненавършили 18 години лица.

Пълнолетни са лицата на възраст 18 и повече години.

Осъдените непълнолетни лица се включват в общия брой на осъдените лица.

Съгласно член 31, ал. 1 и 2 от НК **наказателноотговорно** е пълнолетно лице, навършило 18-годишна възраст, което в състояние на вменяемост извърши престъпление. **Непълнолетно лице** - навършило 14 години, но ненавършило 18 години, е **наказателноотговорно**, ако е могло да разбира свойството и значението на деянието и да ръководи постъпките си.

Коефициентът на криминална активност е изчислен като отношение на броя на осъдените лица към броя на средногодишното население за съответната година на 100 000 души.

Данните за престъпленията, завършили с осъждане, и осъдените лица са получени на основата на информация от изследвания на Националния статистически институт и данни от административен източник - Единната информационна система за противодействие на престъпността (ЕИСПП).

Повече информация и данни за престъпленията, завършили с осъждане, и осъдените лица могат да бъдат намерени на сайта на НСИ - <http://www.nsi.bg>.

Приложение

Таблица 1

Престъпления, завършили с осъждане по глави от наказателния кодекс и някои видове престъпления¹

(Брой)

Глави от НК, Видове престъпления	2012	2013	2014	2015	2016
Общо²	34249	31301	28880	26423	28119
в това число:					
Престъпления против личността	2053	1818	1741	1757	1770
в това число:					
Умишлени убийства (довършени и опити)	136	106	103	120	97
Телесна повреда	943	774	762	758	766
Разврат	354	327	307	251	260
от тях:					
Изнасилване (довършени и опити)	98	97	83	55	66
Престъпления против брака, семейството и младежта	1059	861	971	857	826
Престъпления против собствеността	11679	9629	7937	6523	6345
в това число:					
Кражба	8801	7244	5823	4593	4281
Грабеж	936	775	693	576	574
Присвояване	204	184	132	115	133
Престъпления против стопанството	2980	3192	2809	2133	2349
Престъпления против финансовата, данъчната и осигурителната система	212	153	152	180	135
Престъпления против дейността на държавни органи, обществени организации и лица, изпълняващи публични функции	1820	2659	3034	2699	2401
Документни престъпления	1382	1206	1098	957	1276
Престъпления против реда и общественото спокойствие	767	656	567	524	566
в т.ч. хулиганство	527	413	407	383	414
Общопасни престъпления	11983	10898	10252	10490	12201
в това число:					
Престъпления по транспорта и съобщенията	9516	8405	7996	8116	9473
Противозаконно отнемане на МПС	194	172	142	180	177
Престъпления, свързани с наркотици	1533	1662	1555	1739	2079
Военни престъпления	16	11	5	1	8

¹ Според влезлите в сила присъди.

² Вкл. осъдените за престъпления, извършени в чужбина.

Таблица 2

Осъдени лица по глави от наказателния кодекс и някои видове престъпления¹

Глави от НК, Видове престъпления	2012	2013	2014	2015	2016
Общо²	37996	34113	31849	27787	28301
в това число:					
Престъпления против личността	1935	1635	1526	1477	1464
от тях:					
Умишлени убийства (довършени и опити)	140	111	108	132	101
Причинени телесни повреди	969	741	765	701	739
Разврат	329	312	263	208	220
в т.ч. изнасилване (довършено и опит)	99	101	87	51	61
Престъпления против брака, семейството и младежта	1042	840	923	817	785
Престъпления против собствеността	15728	12392	10003	8041	7431
от тях:					
Кражби	12616	9864	7794	6054	5346
Грабежи	1169	964	847	706	668
Присвоявания	211	160	139	116	126
Престъпления против стопанството	3155	3283	2865	2154	2410
Престъпления против финансовата, данъчната и осигурителната система	147	134	135	151	121
Престъпления против дейността на държавни органи, обществени организации и лица, изпълняващи публични функции	2125	3527	4901	3577	2689
Документни престъпления	1187	894	762	644	868
Престъпления против реда и общественото спокойствие	750	684	566	567	561
в т.ч. хулиганство	495	403	403	402	401
Общопасни престъпления	11605	10484	9866	10093	11737
от тях:					
Престъпления по транспорта и съобщенията	9330	8239	7841	7960	9273
Противозаконно отнемане на МПС	204	179	170	182	172
Престъпления, свързани с наркотици	1427	1491	1388	1570	1906
Военни престъпления	25	6	3	-	5

¹ Според влезлите в сила присъди.

² Вкл. осъдените за престъпления, извършени в чужбина.

Таблица 3

Осъдени лица с влезли в сила присъди по пол

Пол	2012	2013	2014	2015	2016
	Брой				
Общо¹	37996	34113	31849	27787	28301
Мъже	35154	31374	29250	25446	25778
Жени	2842	2739	2599	2341	2523
	Структура - %				
Общо¹	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Мъже	92,5	92,0	91,8	91,6	91,1
Жени	7,5	8,0	8,2	8,4	8,9

¹ Вкл. осъдените за престъпления, извършени в чужбина.

Таблица 4

Осъдени лица с влезли в сила присъди по възраст

Възраст	2012	2013	2014	2015	2016
	Брой				
Общо¹	37996	34113	31849	27787	28301
14 - 17	2312	1880	1633	1243	1108
18 - 24	9818	8705	8193	6909	6014
25 - 29	6470	5801	5294	4486	4546
30 - 39	9839	8979	8256	7317	7697
40 - 49	5663	5104	4892	4595	5030
50 и повече	3894	3644	3581	3237	3906
	Структура - %				
Общо¹	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
14 - 17	6,1	5,5	5,1	4,5	3,9
18 - 24	25,8	25,5	25,7	24,9	21,2
25 - 29	17,0	17,0	16,6	16,1	16,1
30 - 39	25,9	26,3	25,9	26,3	27,2
40 - 49	14,9	15,0	15,4	16,5	17,8
50 и повече	10,3	10,7	11,3	11,7	13,8

¹ Вкл. осъдените за престъпления, извършени в чужбина.

Таблица 5

Осъдени лица с влезли в сила присъди по наложени наказания

Наложени наказания	(Брой)				
	2012	2013	2014	2015	2016
Общо¹	37996	34113	31849	27787	28301
в т.ч. условно осъдени	16792	15271	15475	13220	16548
Лишаване от свобода	25146	22468	21358	18783	22950
Доживотен затвор	6	3	5	-	6
Доживотен затвор без замяна	-	-	2	2	1
Глоба	1288	1204	1003	889	954
Пробация	11118	10055	9209	7884	4172
Други	438	383	272	229	218

¹ Вкл. осъдените за престъпления, извършени в чужбина.